

LA ESCENA CATALANA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
PLASSA DEL PÍ, 5.

PREU: 15 céntims

AmC

TEATRE DE CATALUNYA

Una escena de **El Tesor**, drama de gran èxit de Josep Morató
(Senyor Borràs y senyora Baró)

(De fotog. Bognà y Cornet.)

La interpretació de "La germaneta"

Alguns analistes que examinen les coses tal com en sí son, sense tenir en compte per a més els factors de lloc y circumstancies, han remarcat en la interpretació de *La germaneta*, comedia de moderna factura darrerament estrenada per la companyia del Sindicat d'Autors

Dramàtics Catalans, deficiències de caràcter fonamental l'escatiment de les quals serà objecte del present article pel caràcter de generalització que ofereix el tema, tota vegada que l'obra esmentada ve a senyalar dintre del teatre català un nou intent de creació de la comedia ciutadana, que segurament serà ben prompte emulat per altres autors, com a altres autors ha seguit en Folch y Torres en la seva meritoria temptativa.

Potser en bona doctrina artística, hauríem de reconèixer la conveniència de que'l crític al formar judici de una obra qualsevolga—y consti que al dir crític no parlem tan sols dels professionals—senti el seu concepte sobre'ls mèrits o defectes de la producció d'art baix un punt de vista completament absolut, però tampoc pot ser tant rigorós aquest precepte, que arribi fins al punt de no pendre en consideració el valor que indubtablement representa l'esforç nobilíssim del qui procura, mal no assoleixi del tot el seu fi, realitzar un ideal d'art.

Y es baix aquest concepte que creiem que havien de judicar la interpretació de *La germaneta* els qui se'n han donat per un si es no es decepcionats, fins arribar a apuntar la conclusió de que no teníem actors suficientment preparats pera representar comedies, donant a n'aquesta paraula la seva verdadera acepció artística.

Per de prompte que semblant afirmació planteja una qüestió interessantíssima en la que no vol deixarhi d'intervenir LA ESCENA CATALANA disposada sempre a sortir en defensa del prestigi del nostre art dramatic.

En primer lloc, y sense separarnos pel moments del cas concret generador de la qüestió, hem de deixar ben sentat que fóra injusticia manifesta englobar a tots els intèrprets de l'obra esmentada en una apreciació mateixa y aixís ho demostrèn el brillantíssim treball de la eminent Emilia Baró, sens cap mena de dubte l'actriu més complerta que actua dintre el Teatre Català; la tasca insuperable del excelent Bergés que tant admirablement ha sapigut atemperar el treball escènic català les seves extraordinaries facultats artístiques, y la meritíssima feina den Barbosa —per no esmentar la de cap més,— la qual vé a con-

firmar definitivament la ductilitat gens usual del seu temperament d'actor.

Y dels altres, dels demés intèrpretes que jugaren *La germaneta* podríem senyalar també moments felicíssims que venen a refermar la convicció que tenim de que ab estudi y bona voluntat no'ns mancaràn actors pera fer el repertori de comedies modernes cap al qual semblen orientarse les preferencies de bona part dels nostres autors.

Mes encara que aixís no fos, per més que'ls nostres optimismes se fundessin tan sols en una esperança imprecisa, en el treball que han esmersat els artistes de la companyia del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans, no pot deixarshi d'endevenar un esforç, un desitj d'atempersar-se a les condicions del nou gènere, dignes certament del més complert elogi.

No, no es pas culpa dels nostres actors si certa part d'ells no tenen la preparació suficient pera interpretar comedies, ni acusa tampoc això manca de facultats ja que en alguns es l'excés de facultats—per més paradoxal que pugui semblar això—lo que'ls impedeix realisar la adaptació necessaria a les condicions del nou treball.

La culpa del desencaixament que se'ls hi retreu, la trobaríem ab tota seguretat en el fet de que s'hagin vist precisats a formarse artísticament en un repertori d'obres elementals, simplistes, fora de tot verisme la majoria d'elles, que'ls hi han exigit per lo tant un treball d'interpretació aixís mateix convencional; desde les altures de la tragedia y del drama de violencia d'acció en tot el desenfré llur, se'ls ha fet descendir a les grolleries de la comedia grotesca y desllorigada, quedant per consegüent les facultats dels nostres actors de moment desafinades pera representar lo natural, lo ordinari, lo suau de la vida.

Y ja no parlem d'aquesta classificació convencional, d'aquest encasillament estúpid, durant tants anys continuat, de les facultats dels actors catalans, que tant com lo altre ha contribuït a destorbar llur convenient educació artística.

Vinga un repertori de bones comedies, facilitin les empreses tots els medis que requereixin el seu perfecte estudi y la seva convenient presentació, que no seràn pas els nostres actors els quins desdiguin, no mancàntelshi com no'ls hi manquen, bona voluntat ni condicions.

Y els impacients, que tinguin un xic d'espera, perque les grans coses no s'improvisen.

CURIOSITATS Y ANÈCDOTES

ALFIERI Y LES DONES

Com en la vida de tants grans artistes, les dones influïren notablement en la del gran tràgic italià en quals obres, sense excloure les seves obres mestres *Saul* y *Filippo*, batega sempre l'odi que sentia envers les tiranies de tota mena.

Tota la seva producció pot dir-se que tingué lloc sota l'influència de una dona sapient y malhaurada, espiritual y hermosíssima que fou la musa qui va alentarlo. Era la esposa del príncep Carles Eduart Stuart pretendent a la corona d'Anglaterra, que al casarse havia rebut el títol de comtesa de Albany. Lluisa Stolberg, que aquest era el seu nom, apoiada per Alfieri va anar a Roma a cercar la protecció del Sant Pare, contra'l seu marit qui ab ses brutalitats d'ubriac volia enllotarla en les propies abjeccions. Alfieri va seguir-la y en ella trobà la pau y l'inspiració que cercava per ses obres. Ell mateix ho confessa dient: «Sens'ella mai hauria fet res de bó.» Tota la vida visqué deixant planar en son ànima la influència benefactora de sa esquisida amiga y al morir, foren per ella ses darreres paraules y la postrera estreta de mà.

Es curiós l'origen de sa carrera. Després dels estudis no massa aprofitats y veientse, per la mort de tots els seus, en possessió d'una respectable fortuna, molt jove encara, comensà una vida agitada de viatges y diversions de tota mena, partint especialment el temps entre'ls caballs y les dones. A Anglaterra tingué un duel ab el marit d'una dama que correspongué a ses assiduitats y quan retornà a Torí una nova aventura amorosa li feu oblidar els superficials amors que havia alimentat fins aleshores.

S'enamorà fonament d'una gran dama, y arribà a passió a tal extrem, que havent aquesta caigut greument malalta el poeta's constituí en son infermer y no abandonà'l capsa del llit hont li era precis guardar un mutisme absolut, essencial pera guarir la seva enamorada.

Aquell silenci, aquell repòs desacostumat, aquell vagar de la seva ànima, fou el mòvil determinant de sa carrera artística.

Un jorn en que caigueren per casualitat en ses mans uns quants fulls de paper, per matar el temps en la enguniosa vetlla, comensà a escriure una escena y per més que fins aleshores les seves aficions literaries l'havien portat a llegir sols llibres francesos y gairebé li era difícil escriure en italià, en aquesta llengua anaren brollant els versos de sa ploma y poc a poc, en altres sessions, l'esbós dramàtic anà prenent forma.

En la cambra de la malalta penjaven de les parets diferents gravats representant escenes de la historia d'Antoni y Cleopatra y sens dubte, degut a la sugestió d'aquells gravats, en aquell diàlec inicial Cleopatra era un dels personatges y més tart aquest fou el títol ab

que's representà ab gran èxit en el teatre Carignano de Torí el primer ensaig de tragedia que, ab els aplaudiments que conquerí pera l'autor, va decidirlo a emprendre seriosament la ruta que ab tanta fortuna havia de seguir sense interrupció.

UN ANUNCI DE TEATRE ORIGINAL

Al poc temps d'haver tingut lloc la estrena de *Tannhäuser*, un tal Josep Schweitzer, director d'una companyia ambulat, aprofitant l'asumpte del drama musical wagnerià, arreglà una comedia en cinc actes titulada: *Tannhäuser o el combat de declamació a la Wartburg* ab el pretexte de substituir a l'obra del Messtre que's reputava immoral y qual desenllàs no deixava satisfet al públic a causa de la mort d'Elisabeta.

Mes sembla que en el pecat portà la penitencia car Schweitzer morí abans de veure estrenat el seu treball. Això no fou obstacle pera que la viuda'l fes representar anunciantlo pomposament.

Y del anunci d'aquesta obra copiem el final que no té desperdici.

«El meu marit ha escrit aquest drama ab la sang del seu cor y s'ha compenetrat de totes les potestats del amor sense mai haver visitat el mon de Venus; os prego, doncs, que no confongueu aquest treball ab l'òpera d'aquest senyor Ricart Wagner, quals idees mai foren compartides pel meu difunt marit. L'hèroe, Tannhäuser y la heroina Elisabeta se casen al final y no moren: això os farà passar una vetlla plascèvola y agradosa.»

Es de creure que el senyor Ricart Wagner degué tenir un disgust de mort al saber que el difunt Josep Schweitzer no compartia ses idees.

JOSEP M.ª BALLESTER.

¿A PROPÓSIT?...

No, no senyors, no hi tinc cap inconvenient y fins haig de dirshi que corresponc agra-dat al seu amable convit, perque, realment, la estrena de la meua darrera producció m'ofereix peu pera fer algunes manifestacions que crec que poden tenir un interès general pera tots quants senten afició per les coses relacionades ab el nostre art dramàtic nacional.

En primer lloc—y deixant de banda tota vana modestia per lo que a mi m'afecta—crec que la circumstancia de que la estrena de *La germaneta* s'hagi efectuat a seguit de la de *El Tresor*, té un valor eminentment representatiu, ja que tant com el drama den Morató té tota la calitat de una nova anella afegida a la nostra tradició teatral, la que no deu abandonar-se en absolut majorment quan com l'esmentat autor ha sapigut ferho, es continuada d'acort ab lo que imposen els nous temps, els nous gustos y'ls nous procediments del art, tinc la pretensió de creure que la meua comedia es un intent més dels que en aquets darrers anys s'han arriscat, ab bon èxit els més d'ells, pera la introducció en el nostre repertori escènic de la comedia suau, culta

apacible, despullada de desllorigaments d'acció, de situacions d'efecte, de xistos de tip de riure...

Y velshiaquí explicat el per què he qualificat de representativa la circumstància de que dites obres hagin sigut estrenades una a seguit de l'altra; l'una segueix un camí ja afressat però gloriós; l'altra, ab les que la precediren y les que indubtablement la seguiràn, obra un altra via prometedora així mateix de un bon terme.

Es clar que no's pot pretendre que un y altre gènere siguin patrons exclusius ahont els autors catalans emmotllin les obres llurs, ja que per damunt de gèneros y d'escoles, de tradicionismes y d'innovacions, la inspiració, el temperament y'l geni del escriptor son sobirans, mes si que deu esperarse que les nobles rebel·dies de les personalitats artístiques superiors al proclamar la independència llur de tot cànon y de tot dogma, tinguin un respecte per lo que es esperit indestructible de la nostra terra, de la nostra rassa, dels nostres sentiments, deixant d'esmersar talents malaganyats en la tasca d'aclimatació d'exotismes impossibles, tant com en la de restauració d'anacronismes discrepants.

Ama a Deu y fes lo que vulguis—deia un moralista resumint tots els preceptes de la llei teològica; fes teatre català y escriu com vulguis y tracta lo que vulguis, hem de dir nosaltres pensant en aquelles errades orientacions de un temps que varen convertir al nostre teatre en un teatre de xorca imitació de tot lo estrambòtic y foraster, preparant d'aquesta manera el desinterès y la desviació del públic, que no varen trigar a seguir.

A n'aquest esforç de modernització a la catalana del nostre teatre, dintre de un gènere gairebé per fer encara, ve a contribuir la meua obra *La germaneta*, l'acció de la qual se desenrotlla entre gent de la nostra menestralia ciutadana, y en el curs del seu viure corrent y normal, havent procurat que tot l'interès de la fàula dimanés no de lo insospitat en les diferents fases de l'acció, no del embolic de la trama, sinó precisament de lo usual y de lo ordinari de tot quan diuen y actuen els interlocutors, fins a donarnos una impressió de gent coneguda, de gent tractada cada dia, perquè es certament l'home mateix lo que interessa més a l'home, y majorment si l'home es talment com nosaltres som.

Ja'm penso jo que totes aquestes intencions meves s'hauràn quedat en el bell intent y que poc, o molt debilment s'hauràn realitzat en la meua comedia modestíssima, però'm dona dret a creure que ha sigut estimada la meua bona voluntat la carinyosa acollida que li ha fet el públic.

Ja'n tinc prou, y ben content que'n quedo.

MANEL FOLCH Y TORRES.

ESTRENES D LA SETMANA

TEATRE DE CATALUNYA

La germaneta.—Comedia en dos actes, per Manel Folch y Torres.

Tant bon punt s'inicià, entre els joves autors dramàtics nostres, la voluntat, el desitg de crear la comedia ciutadana, així llunyana del drama violent com del sainet invertebrat, però que fos expressió fidedel y ver reflexe de la vida, armònic teixit d'alegríes y dolors, en Manel Folch y Torres, l'enginyós y delicadíssim comediògraf, un dels joves autors dramàtics més coneixedors de la tècnica teatral, s'alià a les files dels moderns lluitadors y's posà a treballar en la generosa empresa ab tot l'entusiasme pels camins inèdits, mes també ab aquell convenciment que dona la justa coneixença de les coses y mercès al qual ja se li feia vist, al notable escriptor, que no avensaria un pas per la via nova sense moltes dificultats y sacrificis.

El públic, els actors—adhuc la mateixa crítica,—aleshores de la iniciativa,—la reberen ab reserves y recel. Comensans per les empreses, que's resistien a anunciar com *comedieta* les comedies veritables, temeroses de *treure importància* a les estrenes... Y tot això plegat creà un ambient tant desfavorable a les noves temptatives, que haurien ja fracassat avui si no haguessin sigut tant ben encaminades y nascudes en tant dirxós acort ab els temps y necessitats escèniques del dia.

La comedia, doncs, va obrir-se camí depressa, malgrat tot, entre el públic y's guanyà la simpatia dels crítics. Les empreses, naturalment, seguiren la evolució. Mes els actors... els actors, per culpa de l'anarquia dominant en els nostres teatres, se vegeren impossibilitats de interpretar, bellament, les obres del nou gènere que naixien.

Reclamen, abans que tot, aquesta mena d'obres, una companyia equilibrada, els elements de la qual ja estiguin avesats a compenetrarse, a treballar junts. Y durant la desfeta dels darrers anys, quan se donà aquest cas? Si un moment esperansador hi havia, sobtadament se trencava l'equilibri, y desertant un actor, entrantnhi un altre, tot trontollava y queia...

Reclamen, també, aquesta mena d'obres, uns llargs ensaigs y cuidadosos, junt ab una presentació esquisida. Car l'escriptor teatral sempre deixa un marge de col·laboració al actor y a les empreses. Y enlloc es més espaiós aquest marge que en les comedies. Per omplir-lo cal, doncs, a més de amor y bona voluntat extraordinaris, temps y estudi y constància... y *temps*. Y ahont eren, d'ahont els podien treure,—sobre tot el temps,—els nostres actors, aleshores de l'agonia del Teatre en que s'estrenaven les obres tant sols per *assegurar un dia?*

Avui, gracies al Sindicat d'autors dramàtics, les coses han canviat bon xic. Però certes malalties sols se curen, radicalment, ab un miracle. Ni el Sindicat pot fer-lo ni es nostre intent exigir-lo. Tant sols fer constar com, encara avui en dia, es difícilíssim,—impossible, diríem,—interpretar bé una comedia. Entre altres rahons, per aquella que apuntàvem al dir que certes obres requerien una companyia «els elements de la qual ja estessin avesats a compenetrarse, treballar junts.»

M. FOLCH Y TORRES

Podem, partint d'aquí, senyalar responsabilitats individuals? Podem atribuir, als actors, la culpa de certes claudicacions que's notaren en la interpretació de *La germaneta*? No; de cap manera. Mes tampoc fora just, com se comprén, ferles pagar al autor de l'obra. Y es per això que, sense intent de ferir susceptibilitats, ens hem extès en aquestes consideracions y publiquem, en altre lloc d'aquest número, un interessant article sobre la mateixa qüestió, destinat a donarhi llum y posarhi esmena. Prènguil tothom a fi de bé, que no en altra manera hem resolt inserir-lo.

Y ja tranquils de consciència,—havent insinuat llealment certes inevitables deficiències generals,—apuntem, ab veritable elogi, a més dels citats en l'article de referencia, els noms de les senyores Fremont y Verdier y dels senyors Blanca y Capdevila, que en la interpretació de *La germaneta* demostraren talent y disciplina.

La nova comedia den Folch es digne parionà d'altres produccions del mateix autor, seguint la generosa temptativa. *Un interior*, *Les ales de cera*, etc., incloenthi, potser, *L'oncle Rector* estrenada l'any passat ab tant bon èxit. *La germaneta*, però, se mereix, en concepte nostre, encara més alta consideració y estima, car el llenguatge hi es millor depurat y els recursos escènics no hi son duts sols ab enginy y trassa, mes ab gran originalitat y corresponent a un més enlairat concepte de l'art escènic. Proba aquell primer acte de l'obra, veritable model de tecnicisme y sobrietat, en que's presenten els personatges, se forma l'ambient y's planteja el conflicte sense que ni un instant decaigui la fruició estètica del espectador endut, sense adonarsen, ab precisió de mestre, allà hont l'autor vol y desitja. Cau el teló, y heusaquí un primer acte que tant pot ferne esperar un parell més, de la mateixa categoria, com un de sol, enjogassat y lleuger.

Se diu sovint de certes comedies: Llàstima de tres actes! tant bé que estaria el mateix argument, condensat en un sol acte. D'aquesta den Folch, en cambi, podría dirsen: Llàstima que l'autor no hagi escrit la comedia ab més amplitut y extensió...

Però en Folch, aquesta vegada, ha preferit enlleminirnos. Tenint pasta sobrera, s'ha cenyit y concentrat y no n'hi fem retret. Mes hem volgut que constés, en gracia y a benefici de la substancia de l'obra.

La qual, en el segon acte, se desenrotlla ab molta habilitat, interessant, distreient y conmovent, tal com prometia en la exposició. Els personatges s'hi afermen, s'intensifi-

quen les situacions y les notes còmica y dramàtica hi alternen ab un bon gust y trassa deliciosos. Un lleuger pessimisme que apuntava, se transforma després en rialler epilec y el clàssic final de amor de les comedies, impera a satisfacció de tothom. En Folch, costumista y analista, s'ha enternit y ens ha enternit y adhuc ens ha fet posar seriosos en algún indret, ab ràpides visions de vida dolorosa. Mes ha clòs les ferides desseguida, ha murmurat paraules de consol a la orella dels qu'eren en desgracia y ha acabat somrient y fent somriure y jugant, lleugerament, ab tots plegats. Joc piados? Mentideta d'artista que no ha volgut encaboriar-nos? Tant se vall En la visió que en Folch ha tingut de *La germaneta* potser hi havia, en certs moments, un drama. En Folch, piadosament, l'ha resolt a fi de bé y n'hi restem agrats y l'aplaudim contents...

El teatre català compta ab una nova comedia literaria, culta, d'èxit. *La germaneta*.

Heusaquí el resum de la gloriosa vetllada.

TEATRE DE CATALUNYA

Dietari de la setmana:

Dijous, dia 24, tarde y nit: *El Tresor y Marinesca*.

Divendres, dia 22: *El Tresor y Marinesca*.

Dissabte, dia 23: *L'estiu de Sant Martí* y estrena de la comedia en dos actes, de Manel Folch y Torres, *La germaneta*.

Diumenge, dia 24, tarde y nit: *El Tresor y La germaneta*.

Dilluns, dia 25, tarde y nit: *L'estiu de Sant Martí y La germaneta*.

Dimars, dia 26: *El Tresor y La germaneta*.

Dimecres, dia 27: *L'estiu de Sant Martí y La germaneta*.

Comentem, en altra secció, la comedia den Folch *La germaneta*.

L'obra den Rusiñol *La verge del mar*, que s'estrena aquest dissabte, serà presentada ab decorat nou den Moragas y Alarma. En aquesta producció hi ha posades grans esperances. Se diu que l'argument, per si sol, ja es una veritable troballa. Y que en son desenrotlló, les condicions artistiques den Santiago Rusiñol han trobat ocasió y espai per manifestarshi ab tota esplendidesa.

Segueixen els preparatoris per estrenar, dissabte de gloria, l'obra pòstuma den Maragall *Nausica* que serà decorada pels emponents pintors escenògrafs Vilumara, Moragas y Alarma y Junyent. Esperen ab veritable afany aquesta solemnitat artistica, tots els admiradors del nostre poeta nacional.

Els que han tingut la sort de conèixer *Nausica* ne guarden una inmillorable impressió literaria que, de confirmarse en el teatre, assegura llarga vida y gloriosa a l'obra den Maragall.

PRINCIPAL

En aquesta sucursal (a estones) dels teatres y teatrets de Madrid, s'hi ha estrenat *La perra gorda* (en castellà)

y s'hi preparen altres requisits del mateix interès y tarannà. Entre les novetats, fent companyia a *L'amic Fritz*, enternidor de generacions passades, s'hi anuncia l'estrena (en català?) de la *Theodora* den Sardou.

Ens reservem comentar degudament, en cas de confirmarse, altres notícies que voleien. Ara ja no's tracta de *La Goya*, sinó de reputacions masculines y més serioses y es per això que no volem escometre sense esperar altres informacions y rumiarnos un xic la mostra y embestida consegüent.

ESPANYOL

Està en ensaig una obra catalana den Lambert Escaler, *La Reina boja*, sàinet casi romàntic en tres actes.

Aquest dissabte s'estrena la traducció castellana, deguda a Don Rafel Marquina, del drama den Guimerà *La Reina jove*. Protagonistes: senyor Parreño y senyora Daroqui.

CIRCOL DE SANS

En la prop passada festivitat de Sant Josep va donarse una extraordinària representació de l'obra de Guimerà, *Jesús de Nazareth* a càrrec del quadro dramàtic del propi Circol, que dirigeix l'intelligent aficionat Joan Drets.

Per aquesta representació no va plànyers gasto ni sacrifici de cap mena, estrenantse nou decoracions del escenògraf senyor Ros y Guell, que foren molt celebrades y aplaudides; y els artistes tots en general posaren gran voluntat y energia pera una bella y acurada execució, distingintshi empró, particularment, les senyores Molgosa y Guardia, secundades per les senyores Borralleres, Farnes y Guart, junt ab el director senyor Drets, que féu un «Jesús» acabat; en Laporta en el «Judas», tipo difícil, corroborà una vegada més ses bones qualitats d'artista; aixís mateix les altres parts senyors Cantarell, Aloy, Montés, Muntal, Torns, Vial, Castellet, Salvat, Soler, Suspedra etc. etc, que treballaren ardidament y ajudaren als conjunts ab una sobrietat digna d'encomi, fentse aplaudir llargament al finalisar tots els actes.

L'atrès y vestuari riquíssim y molt apropiat.

Cal consignar un bon elogi pel director de la traïmoia senyor Llansola, per l'acert y bona distribució en els quadros y efectes, especialment en la resurrecció de Llatzer y en la caiguda del Temple.

El públic respongué bellament, tant a taquilla com ab les mostres de simpatia envers els artistes y l'obra del gran mestre.

• SOCIETATS RECREATIVES •

L'Artesà (Gracia)

El quadro escènic d'aquesta societat baix l'encertada direcció den Pere Puig, el dia 17 representà'l drama den Rusiñol *La Mare*.

En el mateix Casino, el diumenge ltim celebrà son benefici la actriu senyora Roseta Cama, posant en escena el drama de Guimerà *La Reina Jove*, en qual interpretació compliren bé y a mida de les seves forces tots els intèrprets que foren: les senyores Cama y Perramón, senyoretas: Miró, Martínez, Naranjo (H.), Molas, Plaza, Naranjo (R.) y senyors Galindo, Cais, Domenech, Francolí, Abril, Padrol, Garriga, Coll Pintanel, Clarasó, Piera, Prats, Milló, Domínguez Puig, Gil y Crua.

Foment de la Sardana

Baix la direcció del senyor Munné, s'hi representà *L'escorsó* de l'Iglesias y *La Santa*, den Martí Giel.

Hem de felicitar al director del elenc per la bona direcció y execució que donà en son paper, com també se portaren discrets—encare que'ls recomanem estudi,—els joves Blanch, Xicart, Casanoves y Abelló.

Cassino Auxiliar Eulerienc

El diumenge prop-passat, la companyia d'aficionats posà en escena el drama *Muralla de ferro*.

Ho feren molt bé, encar que ab alguna petita deficiencia.

Quan es treballa de bona voluntat com fan aquets joves, l'elogi no hi pot man-

car. Hi prengeren part el director senyor Salvador (E.), els senyors Gatell, Giralt, Montal, Escofet y Nort y la senyora Montal. Aquesta quan deixí la costum de remarcar tant el recitat dels versos, ens agradarà més y estem segurs que aquest cambi farà molt en favor d'ella.

Per últim *Per punt*, fent-ho molt bé la senyora Montal y ls senyors Salvador (E) Salvador (A.), Nort y Montal.

Ateneu Gracienc d'U. F. N. R.

El passat diumenge tingué lloc el benefici del consueta Alfons Combalia, posantse en escena el drama en tres actes *La Flor de la montanya*, y el dialecte *L'última pallissa*, qual execució anà quelcom desafortunada per part de tots, degut a que a última hora se cambiaren alguns papers.

Tingué efecte també l'estrena del monòlec original d'en Vicens Andrés, recitat pel nen Gubert, y intitulat *Juanito*.

Centre Nacionalista Republicà

Les obres que formaven el programa del passat diumenge foren les comedias en un acte *Cura de moro*, *Ditxosos coloms* y *Lo diari ho porta*. En l'interpretació, tant la senyoreta Ortiz com els senyors Xuclà, Renart, Brasó, Costà Fuster y Llobet, quins aficionats qu'ara comensen, ho feren bastant ajustat fent riure ab forsa esclat a la nombrosa concurrencia.

Centre A. Català (Sant Gervasi)

El dia 25, se representà en aquesta entitat la sarsuela en un acte *Permètim!* en

quina feren les delícies del Auditori la senyora de Sala y senyor Sala y Oliver.

Sang Nova (Hostafrancs)

La Mare Eterna, drama en tres actes fou l'obra que se posà en escena el passat diumenge ab molta propietat, a més s'estrenà una decoració pintada pe'l novell pintor Joaquim Rallé. Ab molta voluntat y afició treballaren els senyors Salom y Montané, igual que la senyoreta Sasac, el senyor Rallé en el «Florença», estigué felis en algunes escenes ab altres no, y en Llobet, Oliveras y en Clarias regularment contribuiren el conjunt.

Centre Plá de Bages

Ressenyant el benefici del senyor E. Vilà ens passà per alt l'estrena de l'obra *Cors qu'estimen* original de Don Jaume Carrera y Pujal. Se tracta de una producció escrita sense pretensions y en la qual el seu autor revela gens d'espresiables aptituds pel conreu de la literatura escènica. Esclar que hi ha aquelles inèxperiencies propies del que comensa, però son compensades per innegables acerts que fan esperar millor tasca del autor aixís que un profitós estudi y una ben entesa pràctica vinguin a allissonarlo.

Cors qu'estimen fou interpretat ab efecte y rebut ab merescuts aplaudiments.

Circol de Propietaris (Gracia)

Darrerament y ab la cura a que'ns té acostumats la companyia Claramunt-Devenat, s'han representat el drama de S. Rusiñol, *La Mare*, la comedia, arranjamet de Ferrer y Codina, *Els calaveres*,

el drama, també del insigne Rusiñol, *L'hèroe*. Per final la comedia de Figueras Ribot, *El marit de la difunta*.

Esqueria del Ensanxe

Darrerament han tingut lloc en aquest teatre les representacions de les obres *A la vora del mar*, *Els mals esperits* y *Jugar a casats*, baix l'acertada direcció del senyor Montané. En totes elles, els aficionats que hi prengueren part ne feren un treball aprofitat quin va esser aplaudit pel nombrós auditori qu'hi assistí.

La Joventut Catalana (Sant Gervasi)

Dissabte passat tingué efecte en aquest local una funció de beneficència, representantse, además de dues sarsueles castellanes, la comedia catalana *Sebes al cap*, ab una regular execució per part de la senyoreta Teira y senyors Castells, Santolaria, Carreras y Millà.

Reunió Familiar (Hostafranchs)

Diumenge passat, a la tarde, se posà en escena, en aquest local, el drama en tres actes de don Ignasi Iglesias, *El cor del poble*. La senyoreta Abruncini no encaixà prou la «Madrona», no pot separarse de fer diametes joves, en Sospedra y Maria, se portaren discretament, y en Mar-

cos, Torns y Armadas, fluixejaven de quant en quant.

Escoles Catalanes

Un plè a vessar hi havia a la sala del Ateneu Obrer del districte II, diumenge a la tarde. Les obres escullides foren *Jorn de dol*, *Les flors sense hermosor son les que més embaumen* (estrena,) *Jordà Erín* y *La competencia*. Se portaren molt bé, posanthi voluntat de veres, els joves Ribes, Rui, Fernández, Julià Jacas, Barra, Magrané, Font, Fort, Grinyó, Martí, Soler, Terrats y Corbera.

Les flors sense hermosor son les que més embaumen, es un quadret de J. Ferrer y Roig, que entra plè al Teatre de infants, en qual argument se castiga el vici crudel de la burla als desgraciats, tuetejant l'escarni.

La *moraleja*, es digna d'elogi y la prosa en qu'està escrita es molt correcta.

Les xamoses nenes la interpretaren ab afecte sobressortint la Morè, Geibert, Arenys, Serra, Vilaseca y Pujol.

Felicitem al autor, car obretes aixís eduquen y instrueixen.

Tractants de festa infantil, no cal dir que hi ha d'imparar la gran indulgencia, per lo que la presentació de les obres tingué molt que desitjar.

JOSEP M. BENET

Prat de Llobregat.—«Centre Artístic». Diumenge dia 23, la companyia que dirigeix en Joan Pons, representà el drama *La verge Boja*, prenenthi part les senyores Adela Arasa, senyoreta Bofarull, senyora Ricart y els senyors Pons, Ormachea, Guiu, Bobé y Hoces, en conjunt una representació arrodonida. Y per pessa *Resurrecció*.

Mongat.—Societat «Lo Progrés». El passat diumenge se representà el drama de Pous y Pagès, *El Drac*, y el den Burgas *Calvari amunt*, prenenthi part la senyora Perelló que s'hi va lluhir de debò, igualment que nostre company en Jaume Pañell, al qual se li va fer una gran ovació; molt bé tots els demés interprets. Per fi de festa ens presentaren *Campi qui puga* y *Els mals esperits*.

El dia 24, tarde, se representà *Les joies de la Roser*, en la que en Codina hi feu una verdadera creació, en el papé de «Jaio». Els altres arrodonint bé el conjunt. La senyora Perelló també s'hi va lluhir. Per fi de festa *Sogres del dia*.

Sabadell.—Societat «Choral Colón». El passat diumenge tingué lloc una lluita funció a càrrec de la Secció Dramàtica, del «Teatre Foment Martinense», de Barcelona, la qual dirigeixen els senyors Isidre Mutiño y Vicens Alsina.

L'obra que's posà en escena fou el drama d'en Guimerà, *Terra Baixa*; la senyoreta Virgili estigué molt acertada en la «Marta»; aixís mateix la senyoreta Agneta Gil, ab la simpàtica «Nuri», sens desmereixer els senyors Alsina, Mutiño y Rull ab els difícils papers de «Manecio», «Mossén» y «Tomàs»; sentne secundats pels senyors Elías, Alda, Puigdollé, Salvadó y Carré.

Acabà la funció ab la comedia, arranjament de J. M. Pous, *Indicis*; en el despenyo feren les delícies del públic els senyors Puidollé, Rull y Alba, junt ab les senyores Tubella y Virgili.

«Centre Republicà Radical». El passat disabte representaren el drama de Guimerà, *En Pòlvora*. El despenyo deixà molt que desitjar. La pessa *Un bon debut*, fou ben interpretada.

DE NOSTRES CORRESPONSALS

Borràs.—«Teatre café Brunet». Els dies 10, 17 y 19 tinguérem l'entre nosaltres la companyia de Eugeni Roca, la qual representà'l primer dia el drama *Muralla de ferro* y el sainet *Un llaminer dins d'un sac*.

El segon representaren ab molt acert, el drama *Maria Rosa*, en qual protagonista la senyoreta Roca hi estigué inmillorable com també el senyor Serra en el «Marsal» essent molt ben secundats per la senyora Arnau y senyors: Roca, Cabrerias, Bonet, Tarré y Rius. Per fi de festa interpretaren la comedia *A ca la modista* y per últim en honor de la actriu Pepeta Roca posaren en escena *Gent de platja*, *Joventut* y *Lo mestre de minyons* molt ben executades les dues primeres; la última, passà com un llampec y no'ns ne donàrem compte. La presentació de totes quelcom deficient. La direcció a càrrec del actor Pere Claveras, molt cuidada.

Monistrol de Montserrat.—«Teatre «Les Novetats». El diumenge dia 17, de pas per aquesta vila va visitarnos la companyia d'en Eugeni Roca, que baix la direcció den Pere Calveras, representà'l drama de Guimerà *Maria Rosa*. En l'interpretació que fou excelent, s'hi

distingí molt la tant aplaudida actriu senyoreta Roca qu'encarnà la protagonista ab gran acert, essent molt ben secundada per la senyora Arnau y senyors Serra, Roca, Calveras, Bonet, Tarré y Rius. Per fi de festa representaren *L'Agencia d'informes comercials* de Pompeius Gener.

La companyia s'agué molt justament ovacionada al final de tots els actes.

Reus.—Societat «La Palma». L'últim diumenge, per la secció que dirigeix en Josep M. Benet, fou posat en escena'l poema dramàtic en dos actes de Rusiñol *El pati blau*.

L'execució a càrrec de les senyoretas Basseda y Novials y els senyors Benet, Vila y Sarret, no deixà res que desitjar.

En Josep M. Benet encarregat del difícil «Jacinto», donà una vegada més proves de ses envejables condicions essent molt aplaudit.

Les nenes Pamies Sagalà y altres agradaren molt y en especial en la cansoneta del final del segon acte, per la afinació que la cantaren.

Per fi de festa la comedia-arreglo d'Aulès, *Sense sogre*, per les senyoretas Basseda, Novials y els senyors Vila, Benet, Aguadé y Serret.

NOVES Y COMENTARIS

Van ab aquest número 16 pàgines del idili en tres actes de l'Apeles Mestres

L'ESTIUET DE SANT MARTI

y 16 més de la comedia en un acte den Josep Burgas

TORRE TORRETES

que acabarà de repartirse (cobertes y tot) ab el número vinent.

Desseguida comensarem a publicar la comedia dramàtica, triomf escènic den Josep Morató

EL TRESOR

y la comedia en dos actes den Manel Folch y Torres, darrera estrena del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans

LA GERMANETA

producció que ha estat rebuda ab veritable acceptació y les representacions diàries de la qual son la millor prova del gran èxit obtingut per en Folch.

Es ab veritable satisfacció que oferim, als amants del Teatre Català, aquesta llista d'obres que prometem continuar ab la mateixa selecció, actualitat y garanties d'èxit.

LA ESCENA CATALANA comensarà, desseguida, el segon trimestre d'aquest any. Ara es hora, doncs, de suscriures al periòdic, sense pensarshi més, en vista de lo que es evident: de la bona marxa que han emprès la Revista y els folletins de la Revista, que semblen la veritable casa editora del Teatre Català, si les òbres ja anunciades a hores d'ara volen dir alguna cosa.

Més a més, els suscriptors de LA ESCENA tenen altres aventatges: per exemple, els surt de franc la enquadernació de les comedies; per exemple, encara, reben sense augment de preu els números extraordinaris... Y si's recorda aquell número del *Sindicat*, que tanta acceptació va merèixer y's té present que no es pàs el primer ni serà l'últim que publiquem, se veurà com aquest capítol de obsequis a la suscripció també val la pena de tenirse en compte...

En fi: queden obertes les llistes y confiem que hi haurà demanadissa. Sobre tot si no s'oblida que, tres mesos de rebre, ab puntualitat y a domicili, el periòdic, costen només dugues pessetes.

Les persones que, al suscriures a LA ESCENA, volguessin rebre, a més, per tenir les obres complertes, els folletins publicats fins ara de *Torre Torretes* y *L'Estiu de Sant Martí*, denen abonar 45 cèntims, import dels tres números aparescuts desde que s'hi editen.

Ens escriuen de Buenos Aires que la agrupació d'art escènic del «Casal Català» va organitzar una vetllada artística en la qual varen representarshi *Les ales de cera* den Manel Folch y Torres, la comedia *L'agricultor de Xicago*, basada en una narració de Mark-Twain y *La mà de l'home*, el monòlec traduït del italià per en Josep Burgas.

En aquesta festa hi prenien part els notables artistes Joana Tressols, y Joan Vehil, tant estimats a Catalunya, d'ahont s'ausentaren al crearse un nom. També intervingueren en la representació la senyora Serracant y els senyors Bosch, Rojas, Pons y Biosca.

Sempre acullim ab alegría y agraiment tant simpàtiques festes.

Els mirallets per cassar aloses y enternir *incautos* que va posar en joc, al rependre les seves gestions, l'aprofitat empresari del Teatre Principal, varen ser, principalment, aquets: combinar la llista de repertori y estrenes a base de uns suposats *mantenedors* del Teatre Català, y formar la companyia oferint lloc d'honor als benemèrits comedians antics de Catalunya.

El mito dels *mantenedors* va acabar, desseguida, com el Rosari de l'Aurora. Dels mal aconsellats senyors que, vivint encara, (per que eal fer constar que els *difunts* eren en majoria entre els *mantenedors*) se resignaren a representar semblant desairat y compromés paper, ni se'n reproduïren obres ni se n'estrenaren. En vista de lo qual comensaren les queixes y s'inicià la desbandada. De manera que, a hores d'ara, un d'ells està apunt de estrenar al *Paralelo*, l'altre en candidatura per ingressar al aborrrert «Sindicat» y el de més enllà, jove desvalgut y sense habilitat per noves maniobres, se n'ha tornat a casa ab la producció sota'l bras esperant millor oportunitat per donarla a conèixer... Això, respecte a autors.

Referent a actors, la cosa no's presenta pas més satisfactoria. El gran Iscle Soler, (al qual, desde que està malalt, ha fet servir, l'aludit empresari, de bandera y escambell per tota nova temptativa,) ja ha tingut sort de no posarse bó, pobre senyor Soler!... Perque, a hores d'ara, li hauria passat, punt per punt, lo que acaba de succeir al prestigiós artista Armengol Goula, segons ell mateix ha vingut a contarnos, ab el consegüent disgust.

Diu en Goula—y se'n plany amargament, com artista que es y home de dignitat,—que l'empresari del Principal l'ha tret al carrer de la manera més desconsiderada y inopinadament, sense explicacions ni escrúpols de cap mena.

—No'm fas falta, *daixòs*. Ara faré castellà y no'm comvens d'allòs. Haig de fer estalvis perque perdo.

Y es lo que diu en Goula: posat en el terreny econòmic, per què no's resignava, el Franqueza, a despendres dels cinc o sis artistes que li havia contractat el «Sindicat», en lloc de feros pagar als vells les contrarietats de la casa y les rebequeries de la persona?

En Goula té rahó. Y'n té doble, en quant ell es un dels artistes que ha fet guanyar més *quartos* a el Franqueza. En Goula te rahó, mes no motiu de sorpresa, com nosaltres no ens sorprenem d'aquesta nova etzaguellada del famós empresari.

El Franqueza es aixís, no pot ferhi més, y per xò's troba com se troba. Abandonat de tothom y, encara, tractant... com queda consignat, als pocs que se li posen a tret: comedians y autors, autors y comedians «que tots son uns, y aquí no hi ha més amo que jo y qui no li agradi que ho deixi, si us plau per forsa, o rient o plorant»...

Y pensar que aquest personatge encara trobi qui, d'aprop o de lluny, directa o indirectament, encara, encara, encara li fassi el joc.

Vergonya, vergonya eterna pels baixos, pels rastres, pels servils, pels esclaus de cos y animal